

organic news

Serbia
organica

NACIONALNA ASOCIJACIJA
ZA ORGANSKU PROIZVODNJU

BROJ 03. JANUAR 2011.

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Serbia
organica

NACIONALNA
ASOCIJACIJA
ZA ORGANSKU
PROIZVODNJU

03

IMPRESSUM

Za izdavača:
Nada Mišković,
Nacionalna asocijacija za
razvoj organske proizvodnje
"Serbia organica"
<http://www.serbiaorganica.org>
Molerova 29/a, Beograd
tel: 065 855 68 68
info@serbiaorganica.org

Menadžer projekta:
Ivana Simić

Glavni i odgovorni urednik:
Jelena Saić

Saradnici:
Olga Kešelj
Vladan Ugrenović
Dr Vladimir Filipović

Dizajn & prepress:
Ivan Tarle

Izvršna produkcija:
Moja farma d.o.o.
www.mojafarma.rs

Dragi čitaoci,

organska poljoprivreda kao sveobuhvatan način poljoprivredne proizvodnje - pored proizvodnje hrane visokog kvaliteta, važan cilj ima u očuvanju prirodnih resursa, plodnog zemljišta, čiste vode i bogatog i raznovrsnog živog sveta. Ovi ciljevi su prepoznati u agrarnoj politici Srbije u poslednje vreme. Evidentan je napredak u razvoju organske poljoprivrede u Srbiji, prepoznat je njen značaj kao sastavnog dela nacionalne poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja. U toku je uspostavljanje operativnog i usaglašenog sistema kontrole u skladu sa standardima EU - donet je novi Zakon o organskoj proizvodnji, podzakonska akta se očekuju ovih dana, pripremljene su podsticajne mere od strane države.

Uspostavljena je funkcionalna i održiva Nacionalna asocijacija, konstituisan je Stručni savet za organsku proizvodnju prema novom zakonu, koji ima zadatke da daje kompetentno mišljenje u kom pravcu treba da se razvija organska poljoprivreda u Srbiji. U njegov sastav ulaze ljudi iz novoformiranih Centara za organsku poljoprivredu u Selenči, Valjevu, Svilajncu i Leskovcu, koji su osnov za razvoj potrebne infrastrukture, sve do samih proizvođača. Njima će pomagati pristupačan i obučan savetodavni sektor.

Odobreni su mnogi istraživački projekti: od pet projekata samo iz oblasti ratarstva, odobrenih za finansiranje na konkursu za STAR projekte, tri su posvećena organskoj proizvodnji. Napravljeni su programi za stručno usavršavanje profesora srednjih poljoprivrednih škola u ovoj oblasti.

Čini se da se polako ali sigurno uspostavlja čvrst sistem i potrebna infrastruktura u ovoj, inače vrlo neuređenoj oblasti poljoprivredne proizvodnje u Srbiji.

Postoji i mnogo nerešenih problema. Najčešće su to nedostatak sertifikovanog semenskog i sadnog materijala, sredstava za zaštitu bilja i đubriva, nejasnoće u postupcima skraćanja perioda konverzije. Nadamo se da će nova podzakonska akta moći da reše bar neke od ovih problema.

Krajnji cilj, prema akcionom planu za organsku proizvodnju, je da se do 2014. godine poveća ukupna površina obradivog zemljišta kao organski sertifikovanog ili u procesu konverzije do 50.000 ha. Ako svi zajedno budemo saradivali i radili na rešavanju problema, izvesno je da možemo postići ovaj cilj.

S poštovnjem,

prof. dr Snežana Oljača

Poljoprivredni fakultet, Univerziteta u Beogradu

Predsednik Stručnog saveta za organsku proizvodnju Ministarstva poljoprivrede

Sadržaj

Vesti i događaji

- Formiran Savet za organsku proizvodnju
- Smernice za razvoj organske proizvodnje
- Nacionalna referentna laboratorija počela sa radom
- U susret Biofach-u

Predstavljamo Vam

- Prva biološka dinamička farma u Srbiji

Tržište

- Ponuda semena povrća
- U ponudi sorte semena durum pšenice

Iskustva iz prakse

- Timska igra za evropsku ligu

Svet

- FAO: Platforma namenjena organskim istraživanjima

Realizaciju ove publikacije omogućeno je uz pomoć američkog naroda preko Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID). Nacionalna asocijacija organskih proizvođača je u potpunosti odgovorna za sadržaj ove publikacije, koji ne mora nužno odražavati stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Formiran Savet za organsku proizvodnju

U skladu sa članom 7. Zakona o organskoj proizvodnji, u prostorijama Ministarstva poljoprivrede u Sremskim Karlovcima 14. januara održana je Konstitutivna sednica Saveta za organsku proizvodnju. Savet čine predstavnici sva četiri novoformirana Centra za organsku proizvodnju iz Selenče, Valjeva, Svilajнца i Leskovca kao i prof. dr Snežana Oljača, profesorka Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu koja je izabrana za predsednicu Saveta, prof. dr Anka Popović - Vranješ, profesorka Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu i dva predstavnika Ministarstva poljoprivrede - Jelena Milić i Marina Cvetković koja je sekretar Saveta. Zakonom je predviđeno da uloga Saveta bude u razmatranju stručnih pitanja i davanja stručnih mišljenja.

U nadležnosti Saveta biće i realizacija projektnih zadataka koji se odnose na posebne programe u oblasti organske poljoprivrede, davanje preporuka za stručno osposobljavanje kadrova, za izradu propisa u oblasti organske proizvodnje i preporuka u cilju unapređenja organske poljoprivrede.

Inače, pomenute profesorke su članovi i Upravnog odbora Nacionalnog udruženja za organsku proizvodnju „Serbia organica”. Na inicijativu Biljane Stanković, direktorke Centra za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga odlučeno je i da sva četiri Centra za organsku proizvodnju pristupe Nacionalnom udruženju kako bi na najbolji način, objedinjeni, dali zajednički doprinos unapređenju organske proizvodnje u Srbiji. Naredna sednica Saveta održaće se 4. februara. ■

Uputstvo i objašnjenje o korišćenju semena za organsku proizvodnju

Prema Pravilniku o metodama organske biljne proizvodnje i o sakupljanju divljih biljnih i životinjskih vrsta iz prirodnih staništa metodom organske proizvodnje (<http://www.minpolj.gov.rs/download/PRAVILNIK%20BILJNA.pdf>), u sertifikovanoj organskoj proizvodnji potrebno je koristiti sertifikovano seme i sadni materijal, proizvedeno po istom principu. Ako semena, rasada i sadnog materijala proizvedenog metodama organske proizvodnje nema dostupnog na tržištu, MPŠV odobrava upotrebu u organskoj proizvodnji sortnog semena, rasada i sadnog materijala iz konvencionalne proizvodnje, pod uslovom da ovakvo seme ili sadni materijal nije tretiran pesticidima. Tretirana semena se mogu prepoznati po (najčešće) crvenoj boji zaštitnog sredstva kojim su tretirana.

Da bi se dobilo odobrenje MPŠV za korišćenje netretiranog semena iz konvencionalne proizvodnje, pre setve odnosno sadnje, potrebno je pripremiti sledeću dokumentaciju i dostaviti je ministarstvu:

- popunjen obrazac za svaku planiranu biljnu proizvodnju (obrazac se može preuzeti na sajtu MPŠV)
  - originalnu deklaraciju o kvalitetu reproduktionog materijala (sa računom i otpremnicom)
  - fotokopiju deklaracije o kvalitetu sa ambalaže predmetnog reproduktionog materijala
  - izveštaj ovlašćene laboratorije da reproduktioni materijal nije tretiran
- Proizvođači koji su u periodu konverzije

ne moraju da traže odobrenje MPŠV za korišćenje netretiranog konvencionalnog semena. Za njih je to olakšavajuća okolnost i mogućnost da smanje troškove (takvo seme je jeftinije). To je posebno bitno u prvoj godini konverzije kada je finalni proizvod bez sertifikata i ne može se prodati po većoj ceni u odnosu na isti proizvod iz konvencionalne proizvodnje.

Da bi se ostvarili podsticaji od MPŠV potrebno je da sorte koje koriste budu na Sortnoj listi. Semena švercovana iz inostranstva najčešće nisu na sortnoj listi MPŠV Srbije, pa bi to bilo potrebno proveriti pre nabavke semena. Pored toga, seme koje nije sertifikovano od strane domaćih sertifikacionih kuća nema sertifikat za Srbiju pa se može doći u situaciju da se nehotično krši Zakon o organskoj proizvodnji i organskim proizvodima sa pratećim pravilnicima. Ovo može uzrokovati da proizvođači umesto očekivanog podsticaja države, dobiju nalog za plaćanje kazne ili da ostanu bez sertifikata u slučaju strogog tumačenja zakona.

Ovo ograničenje koje se tiče inostranog semena i sadnog materijala ima smisla jer se na taj način daje prednost sortama koje su prilagođene agroekološkim uslovima Srbije, što je u skladu sa osnovnim principima organske poljoprivrede (očuvanje biodiverziteta, lokalnih genotipova i sl.). ■

Dipl. Inž. Milan Ugrinović, Institut za povrtarstvo, Smederevska Palanka

Vivienne Scheidler i Boudewijn Kegels, u martu 2008 godine, došli su iz Nemačke, odnosno Holandije u Srbiju i osnovali Fond Biodinamika, Kultura i Ekologija sa ciljem edukacije mladih ljudi. Oni smatraju da najveća snaga u budućnosti Srbije leži u poljoprivredi.

Prva biološka dinamička farma u Srbiji

Nemica Vivijen Šetler prvi put je u Srbiju došla 2002. godine na seminar o biodinamičkoj proizvodnji. Bila je znatiželjna da čuje srpska iskustva o ovom vidu proizvodnje. Nije tom prilikom mnogo toga saznala ali se zainteresovala da prenese svoja znanja nama.

Ona je, zajedno sa partnerom Kegelsom, 2008. godine osnovala prvu biološko dinamičku farmu u Srbiji, u selu Jalovik kod Šapca. IVA-Farma, kako su je nazvali, u početku se prostirala na 3.6 hektara. Danas je proširena na 11 hektara i predstavlja zajednicu u kojoj rade tri glavna poljoprivrednika, dva učenika praktične obuke i volonteri.

Na površini od 2,5 hektara oni gaje organsko povrće, jagode i začinsko bilje. Osim biljaka, na farmi gaje 30 koza, sjeničke ovce, mangulice i kokoške. Plan je da se farma 2012. godine proširi sa kravama rase Buša i pčelama. Dugogodišnji plan je povećanje površine na 30 – 40 hektara.

-Filozofija ovakve zemljoradnje prilično je jednostavna, i predstavlja zatvoren sistem koji počinje i završava se na farmi - priča Vivijen. - Morate da imate dovoljno obradive zemlje koja može da nahrani sve životinje na farmi, a životinja treba da bude toliko da mogu da „nahrane“ zemlju.

- Ovo je najbolja vrsta organske hrane - dodaje Vivijen. - Sami pravimo kompost. Zemlju zalivamo kišnicom, jer voda sa česme sadrži hlor. Tinktura od koprive bogata je gvoždem, kalijumom i kalcijumom, pa prskamo biljke da bi bile otporne na insekte. Za veću plodnost, kravljji rogovi pune se balegom, zakopaju u zemlju na pola godine, a onda ovim rastvorom zalivamo njivu.

Proizvodi sa IVA-Farme prodaju se na pijaci Zeleni venac i preko porudžbine, posebno za mesne proizvode. - Imma dosta zainteresovanih kupca za organske proizvode, posebno u Beogradu i Novom Sadu, ali najveći problem je neinformisanost potrošača o proizvođačima. Proizvođačima nedostaje marketing, oni moraju da se predstavljaju kupcima - tvrdi Vivijen.

Prema njenim rečima, najveći problem u Srbiji je nepostojanje adekvatne obuke za organsku i biodinamičku proizvodnju. - Pri tome ne mislim na edukaciju na fakultetima, već na praktičnu obuku. Želimo da naša obuka posluži mladim ljudima da krenu sa životom koji ima smisao i da se usmere proizvodnji zdrave hrane za današnje i buduće generacije, kaže Vivijen. ■

Pojam Biodinamička poljoprivreda

Biodinamička poljoprivreda je sistem organske poljoprivrede. Temelji se na učenjima Rudolfa Steinera, posebno na njegovih osam predavanja iz 1924. godine. Steiner je verovao da je prelazak na modernu, veštačkim hemikalijama tretiranu poljoprivredu veliki problem. On je bio uveren da je kvalitet hrane u njegovom vremenu opao i smatrao je da su uzrok problema veštačka đubriva i pesticidi. Međutim, on nije verovao da je to isključivo zbog hemijskih ili bioloških osobina upotrebljenih supstanci, nego i zbog duhovnih nedostataka hemijskog pristupa poljoprivredi.

Biodinamička farma funkcioniše kao i organska s obzirom da ne koristi pesticide, herbicide, ali postoje razne poljoprivredne metode svojstvene samo biodinamičkoj poljoprivredi. One uključuju različit način pripreme polja i komposta kao i upotrebu astrološkog kalendara pri određivanju vremena setve i žetve. Ideja vodilja biodinamičke poljoprivrede je da celu farmu treba gledati kao kao jedan organizam, pa bi ona prema tome trebala biti zatvoren, samodovoljan sistem.

Edukacija za biološko dinamičku poljoprivredu

Na IVA-Farmi počinje prvi dvogodišnji obrazovni kurs za organsku odnosno biološko dinamičku poljoprivredu u martu 2012. Edukacija za organsku i biološko dinamičku poljoprivredu treba da veže posmatranje sa praktičnom zanimanjem. Jedan sistem obuke biće praktični i podrazumevaće da student godinu dana provede na IVA-Farmi, dok druge godine menja farmu. Cilj promene je širi pogled na različite metode proizvodnje, zavisno od mesta, zemljišta i ciljeva farme. Drugi sistem obuke je seminarska obuka, jednog vikenda mesečno, u toku dve godine, u selu Jalovik, održavaće se edukativni seminari.

Ponuda semena povrća

Institut za povrtarstvo iz Smederevske Palanke u svojoj ponudi ima sorte i hibride selekcionisane i proizvedene u Srbiji, prilagođene lokalnim agroekološkim uslovima. U ponudi za 2011. godinu su 25 sorti i hibrida paprike, 18 sorti i hibrida paradajza, 11 sorti i hibrida krastavaca i kornišona. Zelena salata, rotkvice, pasulj, grašak i boranija zastupljeni su sa po četiri do šest sorti, a ostalo povrće (tikvica, muskatna tikva, bundeva, cvekla, rotkva, peršun, pastrnak, cvekla, blitva, dinja, lubenica, mrkva, celer i kukuruz šećerac) sa jednom do tri sorte u ovogodišnjoj ponudi. U ponudi su i boranija Palanačka rana i cvekla Palanačka crvena iz sertifikovane organske proizvodnje i boranija Šumadinka iz druge godine prelaznog perioda.

Do kraja ove godine trebalo bi očekivati sertifikovano organsko seme još 5 do 7 povrtarskih vrsta. U međuvremenu, savet sertifikovanim proizvođačima, a posebno početnicima (u periodu konverzije) je da se iskoristi mogućnost korišćenja netretiranog semena iz konvencionalne proizvodnje koje je jeftinije.

Komercijalnoj službi instituta se možete obratiti za cenovnik semena iz konvencionalne proizvodnje, a te cene su važeće i za netretirano konvencionalno seme uz koje se dobija i odgovarajuća deklaracija besplatno. Institut poseduje i sopstvenu laboratoriju u kojoj se može dobiti izveštaj. Povodom velikog interesovanja za "obojene" sorte pasulja, želimo da obavestimo zainteresovane da Institut ima dve priznate sorte - Palanački zlatno-žuti i Rozalija koja je crveno smeđe boje. Ove sorte će uskoro biti u ponudi. ■

Smernice za razvoj organske proizvodnje

U Privrednoj komori Srbije je 26. januara, na inicijativu Nacionalnog udruženja „Serbia Organica”, održana sednica Grupacije za organsku proizvodnju. Sednica je sazvana kako bi se napravila analiza trenutnog stanja organske proizvodnje u Srbiji i na taj način dale smernice za razvoj u ovoj godini.

Pored predstavnika PKS i članova udruženja, sednici su prisustvovali i članovi Saveta za organsku proizvodnju, novoformiranih Centara za organsku proizvodnju, predstavnici nekoliko udruženja, proizvođača, prerađivača, Privredne komore Beograda, predstavnik USAID Agrobiznis projekta, kao i predstavnici naučno-istraživačkih i savetodavnih institucija.

Sekretar Udruženja za poljoprivredu PKS Milan Prostran istakao je da postoji veliki entuzijazam u pogledu razvoja organske proizvodnje u Srbiji, napominjući da Evropa teži da učešće te vrste proizvodnje u ukupnoj produkciji hrane bude 10 odsto.

Prostran je izrazio nadu da će u 2011. godini biti u potpunosti zaokružena zakonska regulativa u toj oblasti, donošenjem odgovarajućih pravilnika, kako bi bili prevaziđeni postojeći problemi u funkcionisanju te sfere poljoprivrede.

Nada Mišković, predsednica Nacionalnog udruženja Serbia Organica i Grupacije za organsku proizvodnju, izrazila je zabrinutost da će se srpski poljoprivrednici naći na "brisanom prostoru" od trenutka potpune liberalizacije trgovine poljoprivredno-prehrambenim proizvodima sa EU do ulaska Srbije u uniju. Ona je objasnila da će tada roba iz Evrope na tržište Srbije ulaziti bez carina, a srpski poljoprivrednici teško da će moći

Na sednici su doneti i određeni zaključci koji će biti upućeni Ministarstvu i Savezu za organsku proizvodnju:

- da MPŠV odnosno Uprava za plaćanje ubrza isplatu subvencija za 2010. godinu koje su neophodne poljoprivrednim proizvođačima
- da se uredba za subvencije uprosti kako bi proizvođači mogli da je lakše protumače i brže apliciraju
- da subvencije za organsku poljoprivredu budu petostruko uvećane
- da se da predlog MPŠV za proširenje sorte liste
- da proizvođačima koji u organskom sistemu proizvodnje koriste autohtone sorte budu omogućene subvencije po obe osnove
- da se omogući i usaglasiti sa domaćom regulativom uvoz sredstava za zaštitu i ishranu bilja i oplemenjivanje zemljišta
- da se prenese jednoglasni stav sa ovog sastanka protiv uvođenja GMO u Srbiju

da budu konkurentni, jer neće imati velika podsticajna sredstva kao što imaju proizvođači u EU. Srbija će biti "jedina zemlja koja će proći kroz takvo iskustvo, jer su poljoprivrednici u ostalim zemljama, kako su im se ukidale carine, imali pristup fondovima EU i dobijali dosta podsticajnih sredstava", rekla je Nada Mišković, ali i ukazala na to da će proizvođači koji su sertifikovani sigurno biti traženiji. Ti proizvođači imaju mogućnost "da se nađu na tržištu sa povećanom vrednošću i na taj način kompenzuju loše stanje sa konvencionalnim proizvodima, koje nas čeka u sledećih pet godina od liberalizacije trgovine sa EU", dodala je ona. ■

Nacionalna referentna laboratorija počela sa radom Zakonom o organskoj proizvodnji, koji je počeo da se primenjuje 1. januara ove godine, poslovi u vezi sa organskom proizvodnjom su u nadležnosti Direkcije za nacionalne referentne laboratorije, odnosno nofoformiranog Odseka za organsku proizvodnju. Ovaj odsek će, po ugledu na nadležne organe za organsku proizvodnju iz zemalja Evropske unije, biti zadužen za sva važna pitanja iz ove oblasti. Glavni zadatak će biti da se poboljša efikasnost kontrolnog sistema u oblasti organske proizvodnje kroz praćenje rada ovlašćenih organizacija koje se bave kontrolom i sertifikacijom, kao i samih proizvođača. ■

Turska: Tržni centar otvorio pijacu organskih proizvoda

Tržni centar Profilo u Istanbulu nedavno je pokrenuo organsku pijacu, koja će raditi dva dana u nedelji. Zastupljeni proizvodi su sveže voće i povrće, sušeno voće i drugi tipovi prerađevina, mlečni proizvodi, meso i piletina, sredstva za čišćenje, kozmetika, proizvodi od tekstila i igračke. U malom kafeu može se popiti organski čaj, voćni sokovi, pojesti sendvič ili kolač.

Organska pijaca u Profilu, organizovaće seminare i praktične radionice za decu i odrasle koje treba da utiču na podizanje svesti potrošača o uticaju organske hrane na zdravlje. (Hürriyett) ■

Organska hrana iz Srbije na sajmu "Biofach" u Nirnbergu

Nacionalno udruženje za razvoj organske proizvodnje Serbia Organica i ove godine, uz podršku USAID Agrobiznis projekta, organizuje izlaganje šest srpskih proizvođača na najvećem svetskom sajmu organskih proizvoda u Nirnbergu u Nemačkoj. Sajam se održava od 16. do 19. februara. Biofach je poznat po bogatoj i raznovrsnoj ponudi sertifikovanih organskih proizvoda, kako hrane i pića tako i kozmetike, tekstila. Na sajmu se predstavljaju i svi pružaoci usluga, kao i oni koji se bave naučno istraživačkim radom u ovoj oblasti. Srpski izlagači će se predstaviti na zajedničkom štandu, u hali 4.

Ove godine proizvođači iz Srbije

predstaviće raznovrsne organske proizvode. Firma Zadrugar iz Ljubovije ponudiće posetiocima i zainteresovanim partnerima, organske maline, kupine i šljive, Herba iz Beograda u svojoj ponudi ima veći broj vrsta lekovitog i začinskog bilja kao i etarskih ulja, Igda iz Beograda i Marni mushrooms iz Kruševca će predstaviti šumske pečurke i šumsko voće.

Lion Foods iz Beograda, u svojoj ponudi ima više vrsta organskog voća, a od skoro i povrća. Agrounik je proizvođač mikrobiološkog sredstva „Slavol”, koje se koristi za ishranu bilja i oplemenjivanje zemljišta.

Tržište organskih proizvoda iz godine u godinu beleži sve veći porast potražnje među kupcima u većem delu zemalja Evrope kao i u USA. U poslednjih par godina, uprkos ekonomskoj krizi, promet ovih proizvoda zabeležio je porast.

Želimo našim izlagačim puno uspeha i nadamo se, zajedno sa njima, dobrim rezultatima. ■

BtoBio Expo u Italiji

Lider među italijanskim i međunarodnim izložbenim manifestacijama i revolucionarni promoter organskog tržišta u Italiji Fiere e Comunicazioni organizuju BtoBio, koji će se po prvi put održati u Milanu od 8. do 11. maja 2011.

Sergio Rossi, predstavnik Fiere e Comunicazioni objašnjava kako je manifestacija poput Btobio bila potrebna organskom tržištu - novo bijenale stručnog karaktera i renomea, omogućava sakupljanje svih relevantnih aktera u lancu nabavke organskih proizvoda. BtoBIO Expo će privući stručne posetioce iz svih krajeva sveta (kupce, velike distributere, izvoznike, dobavljače, uvoznike, industriju, trgovce na veliko, proizvođače, lidere, udruženja).

Rossi je pojasnio koncept novog izdanja, i naveo značajne podatke vezane za širenje organskog tržišta u Italiji i širom sveta. „Danas se bavimo sa italijanskim tržištem vrednim tri milijarde eura, koji nastavlja da raste - domaća potrošnja organskih proizvoda je narasla za 12,1% u 2010. u poređenju sa 2009.” kaže Rosi.

Srbija: U ponudi sorte semena durum pšenice

Na našem tržištu se od nedavno mogu naći italijanske sorte organskog semena durum pšenice (*Triticum durum* L.) Meridiano i Levante koje se nalaze na našoj sortnoj listi. Srbija je u prošlosti bila poznata po brojnim zasejanim poljima pod durum pšenicom. Italijanska kompanija CEREAL ABRUZZO, koja je među glavnim dobavljačima poznate kompanije Barilla, zainteresovana je da među srpskim poljoprivrednim proizvođačima pronađe kooperante čiji otkup i plasman durum pšenice bi unapred bili osigurani. Uskoro će Srbiju upravo zbog toga posetiti prvi čovek ove ugledne kompanije, g-din Tulija. Za sve ostale informacije vezane za nabavku pomenutih sorti durum pšenice možete se obratiti Nacionalnom udruženju „Serbia Organica” na adresu office@serbiaorganica.org. ■

Grčka: Otvoren prvi supermarket sa organskim proizvodima

Dugogodični san Petrosa Kyriakidesa se konačno ostvario neposredno pred Božić. U Alimosu, naselju Atine u Grčkoj, otvoren je prvi supermarket organskih proizvoda. Market je zvanično počeo sa radom 19. decembra, sa ciljem da ovi visoko kvalitetni proizvodi budu cenom pristupačni. Otvaranje supermarket sa organskim proizvodima, simbolizuje stremljenje ka komercijalizaciji organske hrane, uporedo sa do sada, dominantnim farmerskim gazdinstvima i malim prodavnicama zdrave hrane, javlja Athens News. (balkans.com) ■

FAO: Platforma namenjena organskim istraživanjima

Da bi pospešila istraživanja u organskoj poljoprivredi, UN organizacija za hranu i poljoprivredu - FAO, sa partnerima razvija "Uniju centara za istraživanja u organskoj poljoprivredi - ORCA". Posebna pažnja je pružena zemljama u razvoju.

Lansiranjem ORCA-Research.org web-site, vidljivi su naponi uloženi u promociju sinergije i zajedničkog rada vezanog za istraživanja u organskoj poljoprivredi. Na ovom sajtu možete pronaći sve informacije o nastupajućim aktivnostima ORCA, kao i vesti iz celog sveta o istraživanjima u toku. Prema rečima Nadie Scialabba, jedne od osnivača ORCA i višeg menadžera na FAO projektu o organskoj poljoprivredi, "istraživanja vezana za organsku proizvodnju su veoma retka i teško im je pris-

tupiti, izbor resursa i stvaranje sinergije je neefikasniji način za kreiranje brojnih, važnih informacija".

Model ORCA istraživanja je baziran najvećim delom na uvreženom znanju, potkrepljenim naučnim istraživanjem. "Iz tog razloga je platforma namenjena farmerima, prerađivačima, savetodavcima i naučnicima željnim da prodube svoje znanje davanjem prihoda istraživačkim aktivnostima ili posle diplomskim studijama", objasnila je Nadia Scialabba.

Kreiranje sajta ove vrste je pravi korak kojim je cilj stvaranje dinamičnog sistema sačinjenog od informacija iz celog sveta. Sistem funkcioniše tako što se sakupljaju sve aktuelnosti vezane za istraživanja u organskoj proizvodnji. (Organic market) ■

Estonija i Poljska: Organsko mleko u prodaji i na automatima

Prema izveštaju Estonske radio-televizije, Centralna unija farmera iz Estonije, radi na projektu implemetacije automata za prodaju organskog mleka u trgovačkim centrima. Ovako će Estonci moći da flaširaju nepasterizovano mleko u boce za višekratnu upotrebu. Litvanija je sličan sistem preuzela od Italije, koji se pokazao uspešan.

Prvi automat će se postaviti tokom tekućeg ili sledećeg meseca. Tokom leta će se postaviti još 10-20 automata u većim gradovima. Predstavnik Unije farmera navodi da su sakupili podatke svih zain-

teresovanih proizvođača organskog mleka za ovu vrstu prodaje.

Automati za prodaju organskog mleka su prisutni i u Poljskoj. S obzirom da je prvi automat postavljen na samoj granici Češke i Poljske, Poljaci su lako preuzeli model. Sada se radi na njihovom umnožavanju na celokupnoj teritoriji zemlje. Do sada postoji 15 automata za prodaju, a pre nekoliko nedelja prvi je osvanuo i u Varšavi. Ipak, mleko koje se prodaje nije uvek iz organske proizvodnje. Samo se na jednom automatu u Poljskoj može pronaći organsko mleko. (Estonian public broadcasting) ■

Uloga civilnog društva u razvoju organske poljoprivrede

Studijsko putovanje koje je imalo za temu ulogu civilnog društva u razvoju organske poljoprivrede organizovano je kroz program Evropske komisije „Ljudi ljudima“ (P2P) od 18. do 21. januara 2011. u Briselu.

Kancelarije TACSO (Technical Assistance for Civil Society Organisations) koje su u regionu Balkana zadužene za tehničku pomoć organizacijama civilnog društva okupile su u Briselu, u okviru programa Evropske komisije „Ljudi ljudima“ (P2P), učesnike iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore, Albanije i Kosova. Učesnici su takođe bili i predstavnici organizacija sa Islanda jer Island predvodi grupu zemalja koje ubrzo očekuje ulazak u EU. Ukupno je bilo 27 učesnika iz pobrojanih zemalja. „Uloga civilnog društva u razvoju organske poljoprivrede“ bila je tema ovog studijskog putovanja.

Predstavnici iz Srbije bili su Jelena Sajić (Centar za održivu poljoprivredu i ruralni razvoj, Beograd), Marija Stevanović (Udruženje za organsku proizvodnju „Resava“, Svilajnac), Ljubiša Obradović (Eko Klub, Bor), Borka Tomić (Srpski centar za saradnju, Beograd) i Olivera Radovanović (Zelena mreža Vojvodine, Novi Sad).

Četvorodnevni program putovanja bio je usmeren na nekoliko bitnih segmenata. Učesnici su se upoznali sa ciljevima Programa P2P, evaluirali su situaciju u oblasti organske proizvodnje u poslednjih deset godina na Balkanu i Islandu i razmenili međusobna iskustva. Pažnja je posvećena upoznavanju učesnika sa evropskim institucijama i procesom donošenja odluka, oni bili su u prilici da saznaju na vrlo slikovit način, istorijat nastanka i sve prednosti koje donosi zajednička politika u oblasti poljoprivrede (CAP), saznali su kako funkcioniše Evropski savet za sertifikaciju za organsku proizvodnju i kako radi

Razmena iskustva među učesnicima sa Balkana bila je dragocena. Saznalo se ko u regionu Zapadnog Balkana proizvodi sertifikovano organsko maslinovo ulje, ko ima organsko meso, ko začine, gde ima najviše sertifikovanog voća i povrća, ko sakuplja lekovito bilje, kako funkcioniše zakonodavstvo u toj oblasti, koji su problemi. Naravno da je u pogledu razvijenosti odskakao Island jer su kod njih zakon o organskoj proizvodnji doneli još 1994. godine. Na Islandu 15% proizvodnje jogurta pripada organskoj proizvodnji što je sjajno. Ali, kako su napomenuli učesnici sa Islanda, oni zapravo i nemaju probleme sa zagađenjem zemljišta ili voda, kao što je slučaj sa zemljama Balkana. Međutim da i oni imaju problema sa semenom, da imaju potrebe za boljim marketingom i da bi dobro došla bolja politika oko uvoza inputa bila je novost za ostale učesnike.

EU IFOAM grupa. Bile su predstavljana iskustva u oblasti organske poljoprivrede iz Francuske, a poseta Evropskom parlamentu i razgovor sa gospodinom Henkom Viserom, programskim menadžerom Evropske komisije za podršku civilnom sektoru u zemljama kandidatima bili su posebno zanimljivi i korisni.

Poseta organskoj farmi

Treba istaći da je izuzetno dobro iskustvo bio i odlazak na organsku farmu Den

Diepen Boomgaard, dvadesetak kilometara udaljeno od Brisela, u Flamanskom delu Belgije. Najstariji deo farme postoji još od 17. veka, a danas farma funkcioniše kao socijalno održiv program pomoći ljudima sa posebnim potrebama. Pre jedne decenije farma je sertifikovana za organsku proizvodnju povrća i voća. Tokom poslednje decenije na farmi je otvorena pekara, jedna mala prodavnica a na farmi odlično funkcioniše sistem pretplate i isporuke namirnica. Impresivna je činjenica da farma koja ima u posedu oko tri hektara obradive površine opslužuje 800 pretplatnika kojima redovno isporučuju sezonsko povrće i voće. Najveći deo sertifikovanog voća nabavljaju preko prodavnice.

Na farmi sprovode „zelenu“ politiku i kada nabavljaju sertifikovano voće iz toplih krajeva kao što su banane i citrusi. Tada nabavljaju isključivo voće koje se dostavlja brodom a ne avionima zbog smanjenja karbonskog otiska. Učesnici studijskog putovanja su imali prilike da vide plastenike sa proizvodnjom spanaća i raznim salatama, kao i njivu na kojoj sada u januaru ima praziluka i kelja.

Zanimljiv je bio deo farme sa alatima koje koriste u organskoj proizvodnji i hala u kojoj se proizvodi pakuju. Sa posebnim zadovoljstvom je obavljen i mali „šoping“ u prodavnici gde se moglo kupiti, uz povrće i voće, pecivo i hleb iz pekare, različite vrste sireva i začina ali i organska kafa sa posebnom oznakom fer trgovine (fair trade).

Boraveći zajedno četiri dana, učesnici su se međusobno dobro upoznali i funkcionisali su kao dobar tim bez obzira na zemlju iz koje dolaze. Potvrdilo se da su ljudi koji se bave organskom proizvodnjom posebni ljudi, kako ume da kaže profesorica Branka Lazić. Organska proizvodnja upućuje ljude da brinu o prirodi i o drugim ljudima.

Jednodušan zaključak na samom kraju je bio da ovo studijsko putovanje valja iskoristiti za bolje povezivanje u regionu i za zajedničke programe koji mogu da unaprede organsku proizvodnju na celoj teritoriji Zapadnog Balkana.

Olivera Radovanović,
Zelena mreža Vojvodine

Korisni linkovi: Web sajt : <http://taieux.ec.europa.eu/> Liflet: <http://taieux.ec.europa.eu/P2P-Programme/P2PLeafletEN.pdf> Farma: <http://diepenboomgaard.be/en> <http://ec.europa.eu/enlargement/taex>

Organska hrana sve popularnija u Nemačkoj

Ebl lanac supermarketa organske hrane se uvećava, i to velikom brzinom. Od kako je Gerhard Bickel, 1994. osnovao Ebl (na nemačkom Ebl predstavlja inicijale reči „jednostavno živi bolje“), broj prodavnica u lancu je narastao na devet koje se nalaze u nemačkom gradu Nirnbergu i sedam na periferiji.

Širok asortiman i tražnja za organskim proizvodima omogućava lokalnim proizvođačima, koji poštuju principe organske i biodinamičke proizvodnje, plasman na domaćem tržištu, uz smanjenje troškova distribucije.

Tokom vremena se izgled prodavnica menjao. Novi supermarket koja je osvanuo na mestu starog, otvorenog još 1996. doživio je potpun preobražaj. Na 500 m² prostora, raspoređeno je preko 6.000 robnih arti-

kala. Od aprila prošle godine, ovde možete pronaći sve prehrambene proizvode. Bogato opremljene gondole, mame raznolikošću sireva. Pored mlečne, nalaze se gondole sa mesom i mesnim prerađevinama. Svi se ovi proizvodi čuvaju u rashladnim prostorijama, odvojenim providnim pregradama jedni od drugih. Poseban odeljak sa temperaturnim režimom odvojen je za voće i povrće, koje se redovno dopunjava, tako da se i pred kraj radnog vremena ovde može kupiti sveža salata, cvekla, karfiol.

Izbor od oko 120 vrsta vina, ponuda je koja može da se poredi sa najbolje opremljenim radnjama konvencionalnih proizvoda.

Iako kupovina u supermarketima uglavnom predstavlja napor i obavezu, ovde je to pravo zadovoljstvo. (Organic market) ■

„KO JE KO“ baza podataka učesnika u organskoj proizvodnji u Srbiji

„Serbia organica“ je zahvaljujući podršci USAID Agrobiznis projekta izradila bazu podataka „Ko je ko u organskom sektoru u Srbiji“. Cilj kreiranja ovog adresara je da na jednom mestu obuhvati postojeće učesnike u organskoj proizvodnji kao i da objedini informacije u celom vrednosnom lancu od proizvodnje i prerade preko distribucije i skladištenja.

Baza objedinjuje proizvođače, prerađivače, sertifikacione kuće, obrazovne institucije, distributere repromaterijala, trgovačke kuće, laboratorije, kancelarije, relevantna ministarstva, savetodavne službe... Na taj način će se najsazetije do sada, a objedinjeno na jednom mestu dati najkompletnije informacije o učesnicima u organskoj proizvodnji u Srbiji.

Poštujući odredbe koje propisuje Zakon o organskoj proizvodnji prilikom ažuriranja baze vodiće se računa da li je novouneti učesnik u sistemu sertifikacije. Baza podataka „Ko je ko“ obuhvata proizvođače, prerađivače i distributere koji su u sistemu sertifikacije kao i oni koji su u prethodne tri godine posedovali sertifikat za organsku proizvodnju.

Saradnici udruženja su se potrudili da ovaj adresar poseduje najnovije dostupne informacije, kao i da se iste redovno proveravaju i dopunjavaju, kako bi se članovi uvek mogli osloniti na podatke koje im Serbia Organica pruža. Baza je postavljena na web stranici Nacionalnog udruženja www.serbiaorganica.org.

Ogroman doprinos izradi baze dale su kolege saradnici dr Vladimir Filipović i dipl. inž. Vladan Ugrešević, kao i Ivan Tarle koji je pružio svu neopodnu tehničko-administratorsku podršku.

Molimo sve one koji smatraju da su učesnici ovog sektora, a nisu se našli u bazi, da nam se jave i ostave svoje podatke kako bi mogli da ih uvrstimo. Takođe, molimo i sve ostale koji su deo baze da nas kontaktiraju u slučaju da ima potrebe za izmenom ili dopunom podataka. ■

Ivana Simić, menadžer projekta

Čile veliki izvoznik organskog voća

Prema izveštaju Sektora za poljoprivredu Čilea, o organskoj proizvodnji i domaćem tržištu, Čile je izvezero više od 14.000 tona svežeg voća tokom 2008-09, a očekuje se da će ova brojka u ovogodišnjem izveštaju znatno porasti.

U izvozu dominiraju jabuke sa učešćem od oko 50%, slede borovnica sa 24,5%, kivi (11,7%), i avokado (5,4%). Glavno tržište čileanskog svežeg voća je Evropa, čak 55% proizvoda završi ovde.

Vrednost organskih proizvoda u Čileu je bila ukupno 36 miliona US dolara, od čega je 32,6 miliona US dolara vrednost izvoza.

Prema podacima Nacionalnog instituta za statistiku Čilea, tokom 2009. u organsku proizvodnju je bilo uključeno preko 2.000 individualnih proizvođača i 100 preduzeća. Čak 175.760 hektara je dobilo organski sertifikat u 2008. godini.

Čile je veliki izvoznik svežeg voća, dok organsko meso, žitarice, mleko i mlečne proizvode ne izvozi, što ostavlja mesta drugim zemljama da ovde plasiraju svoje proizvode. Prema izveštaju Instituta, tražnja za organskim proizvodima ima godišnji rast od 20%. (Freshplaza) ■

Velika Britanija:

Nova kampanja za promociju organske proizvodnje

Britanska organska industrija pokreće trogodišnju kampanju kojom će se predstaviti tržište organske hrane. Projekat finansira EU, pod sloganom „Zašto volim organsko“. Cilj je da potrošači saznaju šta organsko znači, uz degustacije i objašnjenja.

Početak kampanje je u januaru 2011. osvanuo transparentom „Postoji mnogo razloga da volite organsko - otkrijte svoj“. Kampanja se zasniva na saopštenjima za medije, digitalnom marketingu u cilju popularizacije organske proizvodnje pozivajući potrošače da daju svoje razloge za kupovinu organskih proizvoda.

„Pojam organska proizvodnja je često pogrešno shvaćena. Ovom kampanjom želimo pomoći kupcima da otkriju šta ova proizvodnja predstavlja i zašto je važna“ kaže predsedavajući odbora Organske trgovine, Huw Bowles. (www.whyiloveorganic.co.uk) ■

Timaska igra za evropsku ligu

Srpska poljoprivreda je bremenita problemima i zasigurno da postoje gorući problemi u agraru koji se rešavaju. U takvoj konstalaciji snaga organska poljoprivredna proizvodnja sigurno nije „top” problem ali ukoliko se ne shvati da organska poljoprivreda može biti jedan ozbiljan razvojni pravac srpskog agrara izgubićemo korak sa zemljama u okruženju, tvrdi Nenad Novaković, direktor sertifikacione kuće Organic Control System iz Subotice.

Srbija važi za retku zemlju u Evropi sa očuvanim prirodnim resursima, nezagađenim zemljištem i vodom, preduslovima za organsku proizvodnju. Koliko su, prema Vašem mišljenju, iskorišćeni ovi preduslovi?

Mislim da je upitna konstatacija da je Srbija raritet Evrope u pogledu očuvanih resursa. Podsetimo se vrlo ozbiljnih zagađenja reka od pre nekoliko godina, industrijska tehnologija je zastarela i ozbiljan je zagađivač vazduha, zemljišta i vode, problem deponija otpada je prisutan širom Srbije pa čak i na poljoprivrednom zemljištu, što je aktivnostima Ministarstva za životnu sredinu protekle godine sanirano u određenoj meri. Dakle, u poslednje vreme ekološka situacija se polako ali sigurno menja s jednim agresivnim ali pozitivnim stavom Ministarstva životne sredine u rešavanju ekoloških problema. Naravno, imamo mogućnosti za ozbiljan razvoj organske proizvodnje – geostrateški položaj, klimatski uslovi, očuvane ekološke oaze, mnogo malih mešoviti gazdinstava gde je konverzija u organsku proizvodnju lakša, imamo niz autohtonih sorti raznih vrsta biljaka, na primer voća koje su pogodne za uzgoj u organskoj proizvodnji kao i niz autohtonih rasa životinja, ali ih danas na žalost jako slabo koristimo u organskoj proizvodnji.

Za ozbiljan razvoj organske proizvodnje nije dovoljan dobar geostrateški položaj, pogodna klima, autohtone vrste. Za uspešan razvoj je potrebno napraviti sistem koji čine svi akteri u organskom sektoru a to znači da se moraju uključiti i druga ministarstva pored ministarstva poljoprivrede, a to su ministarstva prosvete, trgovine, ekonomije, zaštite životne sredine i zdravlja zatim naučno-istraživačke institucije, obrazovne institucije i drugi relevantni subjekti, naravno, svako u svojoj oblasti delovanja.

Koliko je zastupljena organska proizvodnja u Srbiji?

Organska proizvodnja u Srbiji je zastupljena na par hiljada hektara prema

nekim procenama pri čemu je to još uvek delimična statistika o organskim proizvođačima, površinama i strukturi proizvoda u Srbiji. Činjenica je da u organskom sektoru egzistiraju mali i srednji proizvođači, velike kompanije i svi zajedno sa širokom paletom proizvoda – razne vrste žitarica i uljarica, preradevina na bazi žitarica i uljarica, povrće, voće i preradevine na bazi voća i povrća, lekovito i začinsko bilje, šumski plodovi, ali je evidentan nedostatak proizvoda animalnog porekla.

Organska poljoprivreda u svetu grabi krupnim koracima napred. Da li naša država preuzima odgovarajuće mere da bi promovisala ovaj segment poljoprivrede?

Srpska poljoprivreda je bremenita problemima i zasigurno da postoje gorući problemi u agraru koji se rešavaju. U takvoj konstalaciji snaga ovaj vid poljoprivredne proizvodnje sigurno nije „top” problem ali ukoliko se ne shvati da organska poljo-

privreda može biti jedan ozbiljan razvojni pravac srpskog agrara izgubićemo korak sa zemljama u okruženju. U proteklih godinu dana učinjeno je mnogo od strane ministarstva – donešen je novi zakon koji je komplementaran sa EU regulativom, organska proizvodnja se subvencionise, formiran je Savet za organsku poljoprivredu pri Ministarstvu, formirano je Nacionalno udruženje Serbia Organica, podržava se niz projekata u organskom sektoru putem STAR projekta i preduzima se niz drugih mera koje bi trebale doprineti intenziviranju razvoja organske proizvodnje. Mislim da je pitanje razvoja organske poljoprivrede nešto o čemu i Vlada mora da povede računa, putem respektabilnijeg bužeta prema Ministarstvu poljoprivrede kao i „pritisku” prema drugim ministarstvima koja sam spomenuo a koja mogu doprineti razvoju organskog sektora.

Kakvo je stanje u zemljama u okruženju?

U odnosu na zemlje u okruženju, koje

Prednost proizvodnje organske hrane

Proizvodnja organske hrane štiti životnu sredinu, štiti zdravlje proizvođača i potrošača, ima jedan humaniji pristup u uzgoju životinja, a s druge strane dobijamo proizvode specifičnog kvaliteta – povećan procenat suve materije, bolju obojenost, puniji ukus, bez ostataka štetnih materija ili u vrlo strogim dozvoljenim granicama za određene vrste štetnih materija.

nisu članice Evropske unije, Srbija je lider u organskoj proizvodnji prvenstveno zbog preduzetničkog duha proizvođača koji organsku proizvodnju vide kao jedan od razvojnih ekonomskih pravaca sopstvenih farmi ili kompanija. Naime, Srbija kao značajan izvoznik voća (gajenog i šumskog) u zemlje EU već duži niz godina trpi konstantan pritisak EU kupaca koji žele organsko voće što može biti jedan od značajnih razvojnih momenta ali ukoliko ne rešimo probleme u organskom sektoru kupci će se okrenuti drugim dobavljačima iz okolnih zemalja, pa čak zemalja iz neposrednog okruženja pri čemu je Hrvatska dobar primer jer je u poslednjih dve godine podigla nekoliko stotina hektara voća u organskoj proizvodnji.

Koliko je tačan podatak da se više od 95% organske proizvodnje u Srbiji izvozi u zemlje EU i SAD?

Izvori tog podatka su nezavisni eksperti

iz ove oblasti i u ovom momentu je jako teško dati tačan podatak jer se izvoz organskih proizvoda kao takav ne registruje na granici. Ali, s obzirom da u ukupnoj organskoj proizvodnji sa velikim procentom, oko 90-95% učestvuju velike kompanije koje nastupaju na tržištu EU i USA, podatak je, vrlo verovatno, realan. Stupanjem na snagu novog Zakona o organskoj proizvodnji od 1. januara, izvoznici su dužni da u carinskoj deklaraciji navedu da se radi o sertifikovanom organskom proizvodu, te će i time statistika izvoza na kraju ove godine biti precizna.

Neosporna je činjenica da je organska poljoprivreda u Srbiji opterećena mnogobrojnim problemima. Koji su osnovni problemi sa kojima se u svom radu susrećete?

Tržište zaštitnih sredstava dozvoljenih u organskoj proizvodnji je vrlo skromno i svi akteri u organskom sektoru sa državom na čelu moraju pronaći najprihvatljivije rešenje kako bi se prevazišla

trenutna situacija i omogućila prisutnost na tržištu preparata registrovanih u zemljama EU. Jasno je da je uvoz zaštitnih sredstava osetljivo pitanje i da mu treba prići vrlo pažljivo.

S druge strane ti preparati su ispitani u vrhunskim svetskim laboratorijama i sprovedena su dugogodišnja praktična istraživanja u njihovim uslovima i sigurno ih naši proizvođači mogu koristiti bez bojazni da će prouzrokovati probleme u proizvodnji a sa druge strane država može biti sigurna da se radi o vrhunskim preparatima koji neće ostaviti posledice po životnu sredinu.

Takođe, treba pružiti snažnu podršku proizvođačima organskog semena jer je organsko seme kao neophodan input u organskoj proizvodnji slabo ili nikako zastupljeno na tržištu.

Kakva je budućnost organske proizvodnje u Srbiji?

I posle svega, ma kako god izgledalo da je budućnost organske proizvodnje u Srbiji opterećena nizom poteškoća, čini se da uz još dodatnog truda i angažovanja svih aktera u ovom sektoru, počevši od države pa do proizvođača, možemo biti lideri ove proizvodnje u jugoistočnoj Evropi.

Ukoliko shvatimo da možemo organskim proizvodima iskoristiti incidente, ne tako retke, na EU tržištu kao što je aktuelan problem dioksina, možemo u narednih nekoliko godina postati značajan izvoznik organskih proizvoda na evropsko i svetsko tržište i dodatno povećati suficit koji iskazuje naša poljoprivreda.

Lopta je u našem dvorištu i zaista možemo zaigrati ozbiljnu evropsku igru u ovoj oblasti. Ili će nam lopta pobeći „preko ograde“!? ■

Organska proizvodnja POSAO BUDUĆNOSTI

Jedan od glavnih ciljeva Asocijacije je pružanje neophodne, stručne, pomoći proizvođačima zainteresovanim za organsku proizvodnju.

Ukoliko želite da unapredite svoje znanje i posao pridružite nam se i postanite

Član

Nacionalne Asocijacije za organsku proizvodnju

Kao članu Asocijacije na raspolaganju su vam:

- Informacije o sertifikaciji.
- Popusti prilikom sertifikacije.
- Informacije o konkursima za dodelu novčanih i drugih podsticajnih sredstava za organsku proizvodnju.
- Informacije o kreditima.
- Pomoć pri sklapanju ugovora za plasman proizvoda.
- Povoljnija nabavka semena i sadnog materijala.
- Promocija kroz Bilten Asocijacije.
- Promocija putem sajta Asocijacije
- Popust pri kupovini literature.
- Popust na kotizaciju za seminare i predavanja.
- Popust na studijska putovanja i ekskurzije.

O nama

Nacionalna Asocijacija Serbia Organica je krovna organizacija koja udružuje celokupan sektor organske poljoprivrede na teritoriji Republike Srbije.

Serbia Organica je nevladina, nezavisna i neprofitna organizacija.

Serbia Organica je član međunarodnih organizacija IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) i AVALON (Fondacija za unapređenje održivog ruralnog razvoja Centralne i Istočne Evrope).

Serbia Organica je strateški partner državnim i inostranim institucijama u cilju usklađivanja i koordinacije razvoja organske poljoprivrede u Srbiji.

Organska proizvodnja NAŠE AKTIVNOSTI

- **Asocijacija** svojim aktivnostima doprinosi realizaciji Nacionalnog Akcionog Plana za razvoj organske proizvodnje u Srbiji.
- **Asocijacija** učestvuje u kreiranju zakonske regulative i pravilnika o organskoj proizvodnji.
- **Asocijacija** edukuje proizvođače, prerađivače kao i potrošače o organskoj proizvodnji i organskim proizvodima.
- **Asocijacija** se zalaže za dobijanje olakšica za članove Asocijacije pri nabavci semenskog i sadnog materijala kao i sredstava za ishranu i zaštitu bilja dozvoljenih u organskoj proizvodnji.
- **Asocijacija** organizuje učešće naših članova na sajmovima i izložbama u zemlji i inostranstvu (BIOFACH 2011. u Nirnbergu).
- **Asocijacija** organizuje studijske posete članovima Udruženja.